

NV SRO

Financieel jaarverslag 2017

INHOUDSOPGAVE

Pagina

FINANCIEEL VERSLAG

1	Bericht van de Raad van Commissarissen aan de aandeelhouders	2
2	Bestuursverslag	6

JAARREKENING

1	Geconsolideerde balans per 31 december 2017	20
2	Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017	22
3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2017	23
4	Geconsolideerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	24
5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2017	31
6	Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017	39
7	Overige toelichting	41
8	Enkelvoudige balans per 31 december 2017	43
9	Enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017	44
10	Algemene grondslagen voor de opstelling van de enkelvoudige jaarrekening	45
11	Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2017	46
12	Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017	52

OVERIGE GEGEVENS

1	Statutaire regeling winstbestemming	55
2	Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016	55
3	Voorstel bestemming resultaat 2017	55
4	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	56

FINANCIEEL VERSLAG

1 BERICHT VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN AAN DE AANDEELHOUDERS

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 20 van de statuten bieden wij u het verslag over 2017 aan, zoals dit door de directie is opgemaakt en door BDO Accountants is onderzocht. De verklaring van de accountant is bij dit verslag gevoegd.

Onze Raad van Commissarissen heeft in 2017 zes maal vergaderd. De Raad van Commissarissen heeft in haar vergaderingen aandacht besteed aan jaarlijks terugkerende onderwerpen, zoals de jaarrekening, de begroting, de periodieke financiële verslagen en het voorbereiden van de twee Algemene vergaderingen van Aandeelhouders. Begin 2017 is het directiereglement aangepast. De voortgang bij het uitvoeren van het jaarplan van de directie is elke vergadering kort besproken.

De leden van de Raad hebben in 2017 een vervolg gegeven aan het brengen van een bezoek aan lopende projecten om zo een beter beeld te krijgen van de uitvoerende taken van SRO. In 2017 betrof dit een bezoek aan Amerena, het grote nieuwe sportcomplex (in aanbouw) in Amersfoort.

Dit sportcomplex krijgt politiek-bestuurlijk zeer veel aandacht en is om die reden ook besproken in de vergaderingen van de RvC. Het oprichten van de joint venture Zeist is voor SRO belangrijk geweest in 2017 en heeft veel aandacht van de RvC gekregen. Meerdere leden van de RvC waren aanwezig bij het symposium door SRO georganiseerd in het kader van haar 20 jarig bestaan.

Ook heeft de RvC in 2017 meerdere malen overleg gehad met de Ondernemingsraad.

Na het vertrek van de heer Sirre is mw. Wilke in december door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemd tot commissaris van de NV SRO.

Het vertrek van de heer Sirre heeft geleid tot een gewijzigde samenstelling van de audit commissie, mw. Wilke neemt de plek van de heer Sirre in de audit commissie in. Mw. Olfers is voorgedragen en benoemd voor een nieuwe termijn in de RvC.

Strategie

Het jaar 2017 heeft voor een belangrijk deel in het teken gestaan van het verder professionaliseren van de organisatie. Mw. van Vilsteren en dhr. Bloemsma zijn benoemd tot directeur. ICT heeft de aandacht gekregen, o.a. in relatie tot privacy wetgeving, maar ook het faciliteren van de vastgoed organisatie. In de vergaderingen van de Raad van Commissarissen is aandacht besteed aan de organisatiestructuur. De meerjarenraming laat zien dat groei van het takenpakket noodzakelijk is, mede gelet op met ingang van 2018 wegvallende opdrachten en de (mede daardoor) teruglopende resultaten. Ook hebben we de kwaliteit van onze diensten verbeterd om tegemoet te komen aan de wensen van onze opdrachtgevers, klanten en aandeelhouders.

In 2017 is een begin gemaakt met het uitvoeren van ons acquisitiebeleid gericht op het vergroten van de omzet en het verwerven van nieuwe opdrachten om daarmee de (financiële) druk op het rendement te verminderen.

Auditcommissie

In 2017 bestond de audit commissie uit de heer Sirre en de heer Trip. De audit commissie adviseert gevraagd en ongevraagd de Raad van Commissarissen over het financieel beheer en beleid van SRO en de aan SRO gelieerde dochtermaatschappijen.

De audit commissie beoordeelt het functioneren van het interne systeem van planning en control inclusief de opzet en effectiviteit van de interne verantwoording binnen de organisatie, beoordeelt de concept (meerjaren)begroting, adviseert over de benoeming van de externe accountant, beoordeelt de conceptjaarrekening, beoordeelt de tussentijdse financiële rapportages, beoordeelt de risico's en de effectiviteit van het uitgevoerde treasury beleid en voert op verzoek van de Raad van Commissarissen andere toezichthoudende werkzaamheden uit. In 2017 heeft de audit commissie vijf maal vergaderd, voorafgaand aan de reguliere RvC vergaderingen. In 2017 is speciale aandacht besteed aan het onderwerp risk management. De RvC is content met de analyse en opzet van een risicoprofiel van de organisatie met een bijbehorend weerstandsvermogen. De gerechtelijke uitspraak over de Elleboogkerk, het op één na grootste risico in de analyse, die het weerstandsvermogen duidelijk beïnvloedt, heeft in 2017 helaas op zich laten wachten.

De auditcommissie heeft vooral gesproken over de financiële rapportages, het ziekteverzuim, de verplichting van de vennootschapsbelasting, kosten transparantie. Bij de financiële rapportages blijft het verbeteren van de prognoses een belangrijk onderwerp.

Remuneratiecommissie

In 2017 bestond de remuneratiecommissie uit mw. Olfers en de heer Fledderus.

De remuneratiecommissie overlegt met de directie over de arbeidsvoorwaarden, dit alles binnen het door de algemene vergadering van aandeelhouders voor de directie vastgestelde beloningsbeleid.

De remuneratiecommissie ziet toe op de naleving van de statuten van de NV SRO, de corporate governance code, het integriteitsbeleid en het directiestatuut.

In 2017 heeft de remuneratiecommissie meerdere gesprekken gevoerd met de directie van SRO. Daarin is o.a. behandeld het directiereglement en de bezoldiging van bestuur en toezichthouders.

Algemene Vergadering van Aandeelhouders

Er zijn 2 algemene vergaderingen van aandeelhouders geweest. In 2017 is onder meer gesproken over een voorstel tot aanpassing van de dividendregeling, de gewenste solvabiliteit en het reglement rond het aangaan van nieuwe overeenkomsten. Tevens is besloten om de bezoldiging van de toezichthouders, naast de reguliere indexatie, te verhogen.

In het algemeen geldt de laatste jaren dat toezichthouden steeds professioneler wordt, meer tijd vergt en dat strengere eisen gelden. De verwachting is tevens dat door groei van SRO de omvang en complexiteit van de organisatie de komende jaren zal toenemen. We zien een toenemende exposure van SRO en daarmee ook van de leden van de RvC.

De jaarrekening 2016 en de begroting 2018 zijn vastgesteld.

Financieel

Het jaar 2017 was een jaar waarin de gemeenten, onze belangrijkste opdrachtgevers, verder mee profiteren van de algemene economische groei. SRO is er opnieuw in geslaagd een financieel goed resultaat te boeken. Het resultaat 2017 bedraagt € 567.513 na vennootschapsbelasting.

Samenstelling

In de Raad van Commissarissen hadden eind 2017 zitting:

- 1 De heer mr. drs. T. Fledderus, voorzitter;
- 1 De heer M. Divendal (op voordracht van ondernemingsraad);
- 1 De heer drs. F.P.Trip MRE
- 1 De heer ir. R.J. Sirre, tot en met 14 december 2017
- 1 Mevrouw Prof. mr. M. Olfers
- 1 Mevrouw drs. R.M.H. Wilke MBA, vanaf 14 december 2017

Commissaris	Benoemd	Herbenoemd	Uiterlijk jaar van aftreding
Prof. mr. M. Olfers	13-12-2013	14-12-2017	2025
drs. R.M.H. Wilke MBA	14-12-2017	-	2029
drs. F.P. Trip MRE	12-05-2016	-	2028
M. Divendal	16-12-2010	17-12-2014	2022
mr. drs. T. Fledderus	19-01-2011	17-12-2014	2023

Wij adviseren u om de jaarrekening vast te stellen. Wij stellen u bovendien voor in te stemmen met de voorgestelde winstbestemming, welke nog niet in de jaarrekening is verwerkt. Volgens dit voorstel wordt van de winst over 2017 ad € 567.513 , € 400.000 als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Amersfoort, 17 april 2018

De Raad van Commissarissen van de NV SRO

NV SRO

mr. drs. T. Fledderus
(voorzitter)

drs. R.M.H. Wilke MBA

Prof. mr. M. Olfers

drs. F.P.Trip MRE

M. Divendal

2 BESTUURSVERSLAG

Het jaar 2017 stond vooral in het teken van het realiseren van onze groei-ambitie en tevens het verbeteren van onze interne organisatie.

We hebben in 2017 samen met de gemeente Zeist gewerkt aan de totstandkoming van de nieuwe joint venture SRO Zeist B.V. waarin de exploitatie van zwembad Dijnseburg is gerealiseerd.

In het najaar hebben we samen met onze medewerkers ons twintig jarig bestaan gevierd.

Ook hebben we dit jaar, samen met Twynstra Gudde, een congres georganiseerd voor onze (potentiële) opdrachtgevers. Op dit congres hebben we diverse vormen van publiek-publieke samenwerking behandeld.

Er is fors geïnvesteerd in het verbeteren van de dienstverlening aan onze gemeentelijke opdrachtgevers. Dat heeft geleid tot het sneller en beter oplossen van klachten en het pro actiever adviseren van onze klanten.

SRO transformeert nu stap voor stap naar een organisatie die zich continu verbetert en vernieuwt en zich kan aanpassen aan veranderende omstandigheden in het klant domein maar ook daarbuiten. Voor de komende jaren richt SRO zich daarom op het optimaliseren van de organisatie zodat opdrachtgevers en gebruikers van gemeentelijk vastgoed goed bediend worden.

Onze klanttevredenheid is wederom goed. Gemiddeld geven onze klanten ons in het klanttevredenheidsonderzoek in 2017 steeds een 7 of hoger.

Voor het grote nieuwe sportcomplex 'Amerena' hebben we in samenwerking met onze partners, waaronder gemeente Amersfoort, ASF en sportverenigingen, gewerkt aan het nieuwe beheermodel, waarin de gebruikers de ruimte krijgen nieuwe activiteiten te ontplooiën. Ook gaan de gebruikers in dat complex zelf de horeca exploiteren.

Verder zijn er in 2017 in met name Amersfoort, Nijkerk en Haarlem weer de nodige voorzieningen gerenoveerd of nieuw aangelegd. Het betreft veelal kunstgrasvelden. Eind 2016 is er een discussie ontstaan over het gebruik van rubbergranulaat op de kunstgras voetbalvelden. Gebruikers en gemeenten zijn ook in 2017 steeds geïnformeerd over de stand van zaken.

Op het gebied van vastgoed is in 2017 met name een groot renovatieproject van het zwembad in Leusden uitgevoerd. Voorbereidingen voor de renovatie van een zwembad in Haarlem en een Amersfoorts museum hebben verder vorm gekregen.

- **Ambities**

In het strategische beleidsplan staan vier ambities centraal. Belangrijke randvoorwaarde is dat de bedrijfsvoering op orde is en daar zijn het afgelopen jaar goede stappen gezet.

Figuur 1 De vier ambities van SRO

- **Verbinding met onze stakeholders**

We wisselen continu met onze stakeholders van gedachten, om hun behoeften te kennen en hierop in te spelen met als doel onze dienstverlening te optimaliseren. Zo onderzoeken we constant of we nieuwe toegevoegde waarde kunnen leveren en monitoren we tevens of onze dienstverlening goed aansluit bij de verwachtingen van de stakeholders en bij de actuele trends en ontwikkelingen in de markt. Ook zijn we lid van netwerken en beroepsorganisaties, staan we in contact met beleidsmakers en politici en overleggen we met vakbonden en toezichthouders.

- **Waarde creëren**

We zijn ervan overtuigd dat we met onze dagelijkse activiteiten een materiële bijdrage leveren aan onze maatschappij.

SRO creëert waarde op verschillende fronten: maatschappelijk, economisch en sociaal. Als maatschappelijke onderneming wordt ook van ons verwacht dat we gezonde economische resultaten realiseren. Uiteraard is dit een voorwaarde voor onze continuïteit. Onze organisatie is echter alleen in staat om op lange termijn goede financiële resultaten te laten zien als onze klanten daadwerkelijk toegevoegde waarde ervaren van de diensten die we leveren – niet alleen op financieel maar ook op sociaal en maatschappelijk gebied. Dit doen we op een innovatieve manier, binnen het maatschappelijke spectrum. Een voorbeeld hiervan is de introductie van nieuwe partnerships via joint ventures of van alternatieve beheermodellen.

- **Duurzaamheid en milieu**

Duurzaamheid is steeds meer een integraal onderdeel van onze bedrijfsvoering. Uiteraard staat de “mens” hierin centraal. SRO biedt haar medewerkers de ruimte om zich te ontwikkelen om zo duurzaam inzetbaar te worden en te blijven. Duurzaamheid zit op deze wijze verankerd in de strategie van onze organisatie.

De duurzaamheidsstrategie van SRO is erop gericht om op een innovatieve, transparante en duurzame wijze waarde te creëren voor al onze stakeholders: voor al onze medewerkers, onze opdrachtgevers, de aandeelhouders, de samenleving als geheel en alle overige stakeholders. Hierbij hebben we oog voor wat we doen voor de maatschappij en voor het behalen van voordeel in de brede zin van het woord.

Naast de vanzelfsprekende aandacht voor de mens, is er ook aandacht voor ons milieu, onze leefomgeving. Voor onze vestigingen gebruiken we kantoorruimte en voor onze diensten verplaatsen we ons vaak over de weg. Dit zorgt voor CO₂-uitstoot. We zien het als onze verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen die deze uitstoot minimaliseren. Waar mogelijk nemen we de fiets, carpoolen we of leggen zonnepanelen op de daken van onze eigen panden.

Bij alle investeringen die we doen nemen we het milieuaspect mee in onze besluitvorming. Voorbeelden zijn CO₂-neutrale houtsnipperkachels voor de verwarming van sportaccommodaties en zonnepanelen op daken van de voorzieningen. Ook vervangen we lichtbronnen zo veel mogelijk door ledverlichting. Deze maatregelen treffen we veelal in nauw overleg met onze opdrachtgevers, de eigenaren van de door ons beheerde voorzieningen. We berekenen de investering en op welke termijn die wordt terugverdiend. Zo kan de opdrachtgever bewuste en onderbouwde keuzes maken.

- **Goed ondernemerschap**

Voor goed ondernemerschap maken we onder andere gebruik van een gedegen corporate governance-structuur en van transparante verslaggeving. We stimuleren dat al onze medewerkers de kernwaarden van SRO toepassen in hun dagelijkse werk. Voor onze aandeelhouders richten we ons op het realiseren van een gedegen rendement en dividend op hun investering. Voor onze opdrachtgevers voegen we met onze dienstverlening waarde toe. Naast het helder uitdragen van onze activiteiten naar stakeholders hechten we waarde aan hun feedback en handelen we hiernaar.

- **Maatschappelijke betrokkenheid**

SRO heeft nadrukkelijk aandacht voor maatschappelijke betrokkenheid: we opereren dagelijks midden in maatschappij en willen naast ons werk iets teruggeven aan de samenleving en de maatschappij als geheel. We willen bijdragen aan een eerlijke maatschappij, bijvoorbeeld het belangeloos inzetten van onze medewerkers, faciliteiten en middelen bij bepaalde activiteiten. Iedereen moet mee kunnen doen.

- **Kernwaarden**

SRO heeft de volgende vier kernwaarden:

- **Passie**

Wij zijn ondernemende, hardwerkende professionals met passie voor ons vak. Passie is de energie die ons drijft.

- **Verantwoordelijkheid en professionaliteit**

Wij zijn persoonlijk verantwoordelijk voor ons handelen. Wij zijn zelf verantwoordelijk voor het maken van afspraken binnen een realistische planning. Wij komen die afspraken na. Wij houden ons zelf scherp door feedback te vragen en te geven. Wij vertrouwen erop positief kritisch te zijn op ons eigen en elkaars handelen.

- **Verbondenheid**

Wij zijn als personeel verbonden met elkaar. Ook de verbondenheid tussen onze medewerkers en klanten is een fundamenteel aspect in de bedrijfsvoering van SRO. Ons bestaansrecht zit in het maken van de optimale verbinding tussen vraag en aanbod op de markt van maatschappelijk vastgoed. Dit begint bij het bouwen van een duurzame verbinding met onze stakeholders.

- Vooruitgang

We geloven dat alles beter, effectiever en efficiënter kan. We zijn continu op zoek naar de beste manier om onze klanten en kandidaten te bedienen, zien kansen om te innoveren en bedenken mogelijkheden voor nieuwe producten of diensten.

- [Meerjarenoverzicht](#)

De voor SRO belangrijkste financiële kengetallen worden hieronder weergegeven.

Kengetallen NV SRO						
<i>Bedragen x € 1.000</i>	+	Jaar	Jaar	Jaar	Jaar	Jaar
		2017	2016	2015	2014	2013
Eigen vermogen		8.346	8.189	7.686	8.220	8.190
Totaal vermogen		21.779	21.349	21.604	23.030	22.046
Vaste activa		7.372	6.461	6.399	6.741	6.566
Voorzieningen inclusief onderhoudsvoorziening		6.983	6.948	7.143	8.575	7.720
Resultaat na belasting		568	902	670	431	1.200
Langlopende schulden		-	-	0	0	0
Vlottende activa inclusief onderhanden werk		14.407	14.888	15.205	16.289	15.480
Vlottende passiva inclusief termijn onderhandenwerk		6.346	6.212	6.775	6.234	6.136
Omzet		38.900	40.670	36.760	39.721	40.038
Bedrijfsresultaat voor belastingen		746	588	670	431	1.200
Solvabiliteit		38,32%	38,36%	35,58%	35,69%	37,15%
Jaarresultaat t.o.v. totaal vermogen		2,61%	4,23%	3,10%	1,87%	5,44%
Jaarresultaat t.o.v. eigen vermogen		6,81%	11,01%	8,72%	5,24%	14,65%
Current ratio (incl. voorraad/ohw)		2,27	2,40	2,24	2,61	2,52
Werkkapitaal		8.061	8.676	8.430	10.055	9.344

- [Governance](#)

Een van de voornaamste doelen van een goede corporate governance is het scheppen en behouden van vertrouwen bij alle stakeholders: in de wijze van besturen, in het toezicht, in het beheersen van risico's, in de financiële en niet-financiële verslaggeving en daarmee vertrouwen in de onderneming als geheel. Integriteit, transparantie en een heldere communicatie zijn voor SRO daarom de speerpunten van een gedegen corporate governance.

SRO hanteert hiervoor haar eigen Corporate Governance Code. Deze code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij de vennootschap betrokken personen (onder andere directie en commissarissen) en partijen (onder andere de algemene vergadering van aandeelhouders) tegenover elkaar in acht willen nemen.

- [Ontwikkelingen in onze markt](#)

Gemeenten, onze belangrijkste opdrachtgevers, hebben te maken met grote maatschappelijke ontwikkelingen. Grote decentralisatie operaties in de zorg, ruimte geven aan burgerparticipatie, vorm geven aan transparantie in besluitvorming, hebben grote invloed op de wijze waarop gemeenten hun beleid vorm willen geven. Het is aan SRO om daar vroegtijdig op in te spelen. Dat.

leidt tot de uitdaging om vorm te geven aan nieuwe beheermodellen waarin desgevraagd ruimte is voor gebruikers en huurders om een grotere rol te spelen in zowel het beheren als exploiteren van voorzieningen. Daaraan gekoppeld verwacht men bij het beheren van maatschappelijke vastgoed een organisatie die transparant kosten in beeld brengt en pro actief adviseert inzake de bij de gemeente in eigendom zijnde voorzieningen

- **Ontwikkelingen financiële resultaten**

In bovenstaande kengetallen wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste financiële indicatoren die voor SRO van belang zijn. Gedurende het jaar is het resultaat/omzet redelijk in lijn gebleven met de verwachting. Ten opzichte van vorig jaar is de omzet gedaald onder andere door de verwerking van de initiële opdrachten. Het kosten niveau is tevens gedaald waardoor het bedrijfsresultaat voor belastingen ten opzichte van vorig jaar toch is gestegen. Het resultaat na vennootschapsbelasting is vorig jaar eenmalig beïnvloed door het opnemen van actieve belastinglatenties.

De kasstroom is licht afgenomen, de verwachting is dat liquiditeitspositie de komende jaren onveranderd goed blijft. Vanuit dien hoofde is de verwachte financieringsbehoefte beperkt tot nihil.

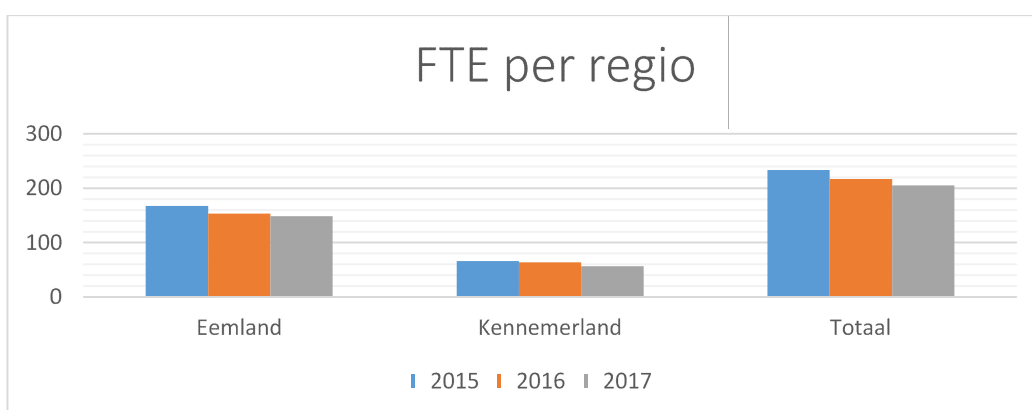
De financiële vooruitzichten voor 2018 zijn minder gunstig dan in het afgelopen jaar. Een deel van onze contracten met de gemeente Nijkerk eindigt en wordt niet gecontinueerd. Daarnaast vallen in Amersfoort per saldo veel inkomsten weg met de opening van het nieuwe sportcomplex Amerena en de sluiting van een drietal sportaccommodaties.

We zijn verheugd met de nieuwe samenwerking met de gemeente Zeist. Met ingang van 1 januari 2018 zal SRO door middel van een joint venture de exploitatie van het zwembad in Zeist uitvoeren.

- **Sociaal jaarverslag**

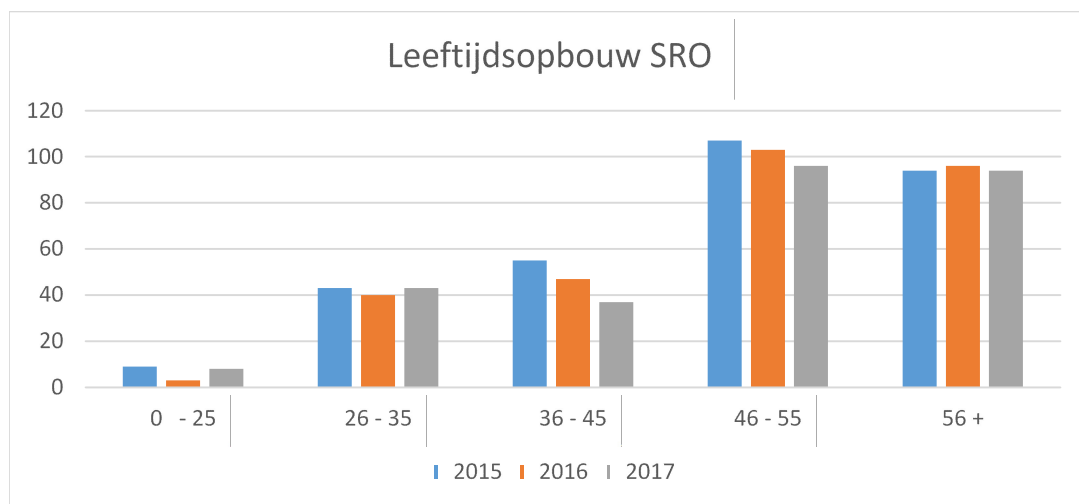
Kengetallen Personeelssamenstelling

In 2017 waren er bij SRO 278 medewerkers (ruim 200 fte) in dienst (peildatum 31-12-2017). Dit aantal is een daling ten opzichte van 2016. In de regio Eemland waren in 2017, 215 medewerkers in dienst en in de regio Kennemerland 63 medewerkers. In de onderstaande tabel staat een weergave van wat dit betekent in aantal fte per regio over de jaren 2015 - 2017.

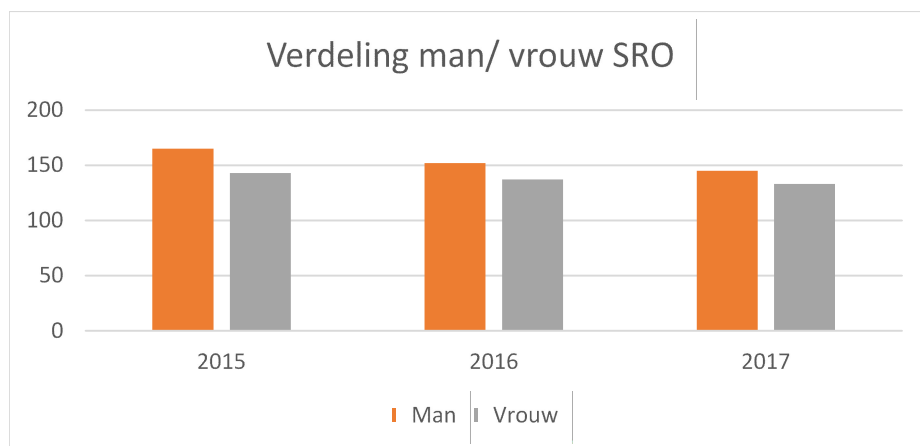

Daarnaast hanteert SRO een flexibele schil van payrollers, uitzendkrachten en ZZP'ers. Deze flexibele schil bevat ca. 120-135 mensen per maand, met een variabel aantal uren per week.

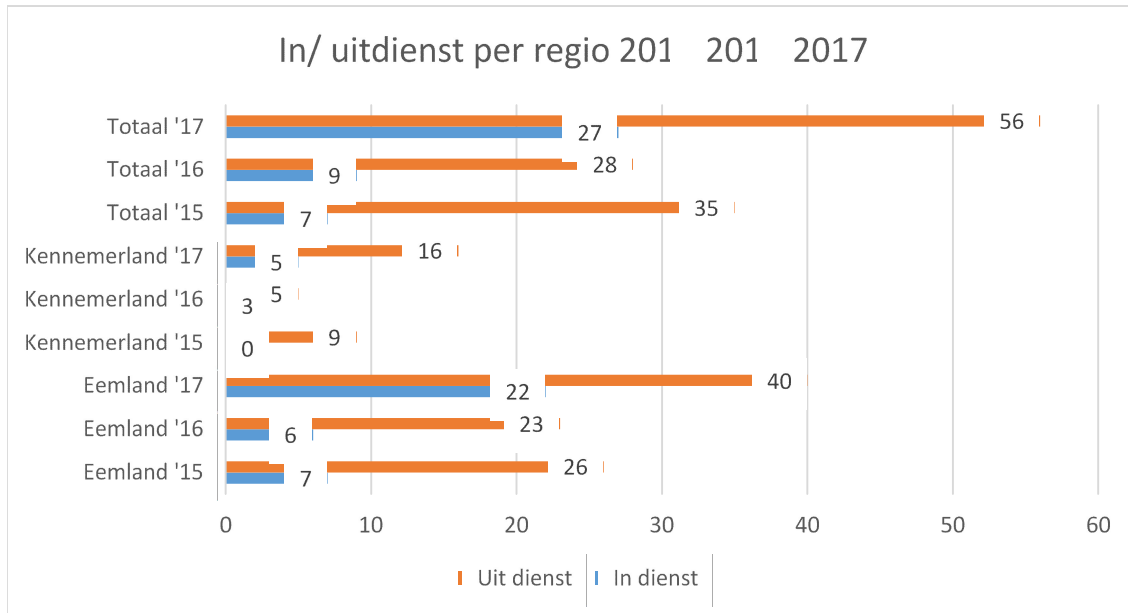
Het aantal medewerkers in de leeftijdsgroepen van 0-25 tot en met 36-45 is in 2017 nog steeds relatief laag ten opzichte van de oudere medewerkers. Het aantal medewerkers in deze leeftijdscategorieën daalt procentueel gezien ook sterker dan de 46+ categorieën.

De verdeling man-vrouw komt afgelopen jaren steeds dichterbij elkaar te liggen, zoals onderstaande tabel laat zien. In 2017 is het aantal mannen sterker gedaald dan het aantal vrouwen

In 2017 zijn er in totaal 27 nieuwe medewerkers in dienst gekomen en daar tegenover 56 medewerkers uit dienst gegaan. Dit grote verloop heeft te maken met de overgang van bijna alle medewerkers in SRO Nijkerk bv naar een nieuwe exploitant met ingang van 2018. Dit betreft 16 medewerkers.

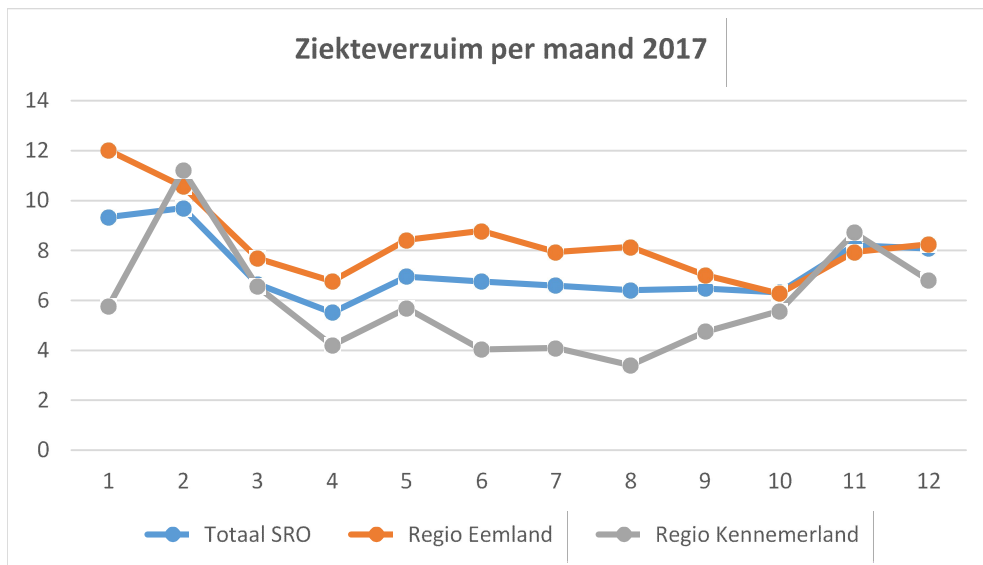

Ziekteverzuim

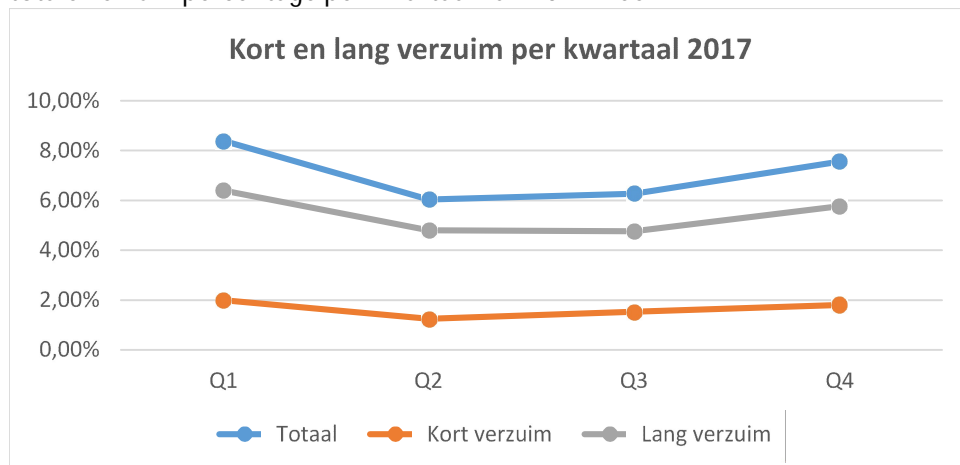
Het verzuimpercentage over het gehele jaar 2017 is gemiddeld 6,99%. In 2016 was het gemiddelde verzuimpercentage 7,77%. Er is dus een daling van 0,78% geweest.

Net als in 2016, was het verzuimpercentage in het eerste kwartaal hoog, namelijk 8,38%. In kwartaal 2 is het gedaald naar 6,03% en vervolgens weer gestegen naar 6,23% in Q3 en 7,55% in Q4.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de verzuimpercentages per maand.

Net als in voorgaande jaren maakt het langdurig verzuim (43 dagen of langer) het grootste gedeelte van het ziekteverzuimpercentage uit. In totaal bestaat het langdurig verzuim uit 80,4 % van het totale verzuim. Onderstaande grafiek geeft het percentage kortdurend verzuim, langdurig verzuim en het totale verzuimpercentage per kwartaal van 2017 weer.

De gemiddelde verzuimfrequentie was in 2017 1,03. Dit is een daling ten opzichte van 2016 (1,34) en 2015 (1,23). In totaal heeft 67,6% (217 / 321) van de medewerkers van SRO zich ziekgemeld in 2017. Als gevolg op het hoge verzuimpercentage in 2016, is in 2017 ingegrepen door middel van sociaal medische teams (SMT's) en een vernieuwd verzuimprotocol. Hierin zijn o.a. nieuwe contractafspraken over het bedrijfszorgpakket en aandacht voor preventieve middelen opgenomen. Begin 2017 hebben alle leidinggevenden een workshop verzuim gevolgd waarin het verzuimbeleid en het managen van verzuim onder de aandacht is gebracht. Het doel om het verzuim in 2017 terug te kunnen dringen is geslaagd, maar blijft een aandachtspunt. Het verzuimpercentage van SRO blijft in vergelijking met het landelijk gemiddelde hoog. In Q3 was het landelijk gemiddelde 3,7% en het verzuimpercentage van SRO was 6,26%.

Bedrijfszorgpakket VGZ

SRO heeft een Bedrijfszorgpakket bij VGZ. Dit bestaat uit een zorgvuldig gekozen netwerk van geselecteerde en gespecialiseerde zorgverleners in de beide regio's.

Indien er sprake is van dreigende uitval of verzuim van een medewerker, dan kunnen we direct een interventie inzetten zoals Bedrijfsmaatschappelijk werk (BMW), Fysiotherapie enzovoort. De aanpak is erop gericht onze medewerkers inzetbaar te houden of weer zo snel mogelijk inzetbaar te krijgen. In 2017 is er 17 keer gebruik gemaakt van het bedrijfszorgpakket.

HR Beleid

De visie van HR gaat uit van het werken aan een toekomstbestendige organisatie vanuit onze gemeenschappelijke uitgangspunten 'lokaal betrokken, verbinden, verantwoordelijkheid, ondernemerschap en resultaatgerichtheid'. Het beleid van HR is in 2017 aangescherpt op de 4 ambities die SRO zich in het strategisch beleidsplan 2017-2018 heeft gesteld. De ambitie om een vitale organisatie te zijn vergt zowel gerichte inzet van HR-instrumenten, als duidelijk leiderschap. Dit heeft zich vertaald in een focus op 4 thema's:

Dit heeft zich vertaald in een focus op 4 thema's:

Deze thema's zijn het uitgangspunt geweest voor de verdere uitwerking van het beleid.

SRO Academie

SRO heeft zich afgelopen jaren steeds meer ontwikkeld tot een organisatie met aandacht voor continue ontwikkeling van kennis en competenties. In samenwerking met leidinggevendenden is gekeken naar de doelen van een afdeling en is er een koppeling gemaakt met de benodigde ontwikkeling.

Naast de workshops die aangeboden zijn via de SRO Academie, zijn er workshops op maat georganiseerd voor verschillende afdelingen. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste bevindingen van de activiteiten van de SRO Academie in 2017 weergegeven.

Klant Anno Nu	De workshop Klant Anno Nu is gegeven aan de beheerders van de binnensport in Kennemerland. Er zijn gezamenlijke afspraken gemaakt over de dienstverlening naar klanten.
Persoonlijke ontwikkeling Binnensport	Het team beheerders van Binnensport Eemland heeft deelgenomen aan de workshops Pak vast & laat los, Afspraak is afspraak en Feedback geven & ontvangen. Doordat de workshops in teamverband zijn gegeven, zijn er als team afspraken gemaakt over deze onderwerpen.
Teamontwikkeling Sportservices	In een teamsessie van 1,5 dag is gekeken naar het gezamenlijke doel van Sportservices, de onderlinge samenwerking en ieders kwaliteiten. Het voltallige team is vervolgens aan de slag gegaan met het verder ontwikkelen van de afdeling. Deze ontwikkelingen hebben openheid en samenwerking gestimuleerd.
Verzuim, wat kan ik er aan doen?	Leidinggevendenden hebben dankzij deze workshops meer handvatten om verzuim aan te pakken. Daarnaast is er meer bewustwording gecreëerd over de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van verzuim.
Omgaan met Overlast en Agressie	Bij de zwembaden in Eemland zijn op locatie workshops geweest over hoe medewerkers om kunnen gaan met overlast en agressie. De workshops bestonden uit rollenspellen, waarbij de eigen casuïstiek gebruikt is.
Hoe werkt een gemeente?	Deze workshop is ontwikkeld en gegeven door onze medewerkers met als doel om meer kennis te creëren over een van onze belangrijkste samenwerkingspartners. Deze lijn willen we voortzetten in 2018 door enerzijds kennisdeling en participatie m.b.t. de SRO Academie te stimuleren en anderzijds meer kennis te creëren over SRO als organisatie.
Vitaliteit	In december 2017 zijn we gestart met het aanbieden van workshops vitaliteit aan alle medewerkers van SRO. Medewerkers hebben praktische tips gekregen over hoe ze energiever in het werk kunnen zijn.

Medewerkersonderzoek

De medewerkers van SRO weten als geen ander wat er goed gaat en waar ruimte zit voor verbetering. Met elkaar bepalen we tenslotte de mate van succes van SRO. Dit jaar is besloten het medewerkers onderzoek anders in te gaan zetten zodat sneller ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in de organisatie en het effect van ingezette verandertrajecten te meten.

Een afvaardiging breed uit de organisatie is in ambassadeursessies met elkaar in gesprek gegaan over de juiste vorm en de onderwerpen. Van MTO één keer in de 2 à 3 jaar naar:

- Vaker feedback vragen
- Kortere vragenlijsten
- Gericht op actie: "Aan de slag!"

Dit heeft geresulteerd in een online onderzoek met een korte gesloten vragenlijst over het werk en SRO om de bevoegenheid, betrokkenheid, tevredenheid en werkgeverschap te meten. Dit is aangevuld met een verbeteronderzoek waarbij de teams centraal staan. Medewerkers konden trots punten benoemen en deze motiveren en verbeterpunten aandragen met verbeter suggesties voor het team en aangeven wat ze er zelf aan konden bijdragen.

Het onderzoek heeft in juni plaatsgevonden. De respons was hoog, 70,7% ten opzichte van een al hoog respons de vorige meting van 67,4%.

Begin juli zijn de resultaten bekend geworden. Overall kan een status quo geconcludeerd worden ten opzichte van de vorige meting, waarbij de bevoegenheid hoger scoort dan andere thema's.

Medewerkers zijn gemiddeld genomen bevoegen in hun werk, krijgen energie van hun werk, zijn trots op het werk dat ze doen en ervaren hun werk als zinvol. Onderlinge sfeer en samenwerking wordt als troespunt benoemd. Verbetering kan worden behaald in de communicatie en de samenwerking tussen de verschillende locaties en afdelingen.

De resultaten laten zien hoe de verschillende teams ervoor staan en wat ze kunnen doen om de samenwerking te verbeteren. De verschillen zijn groot in de verschillende teams. Dit vraagt om een gedifferentieerde aanpak in de opvolging. Alle teams zijn met elkaar aan de slag gegaan waardoor middels diverse acties en afspraken iedereen heeft bijgedragen aan het verbeteren van de eigen werkplezier.

Social Return of Investment / participatiewet

SRO draagt graag haar steentje bij als het gaat om maatschappelijk verantwoord ondernemen. Zo vinden we het ook belangrijk om mensen met een arbeidshandicap of een afstand tot de arbeidsmarkt een plaats te geven in onze organisatie. Vanuit de gemeente heeft SRO ook een Social Return verplichting meegekregen. Oftewel er worden 'sociale voorwaarden gesteld aan de door de gemeente verleende subsidie'. Die voorwaarden betreffen een inspanning van SRO om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt dicht bij (betaald) werk te brengen of te voorkomen dat mensen zonder werk komen.

Zowel in Amersfoort (regio Eemland) als Haarlem (regio Kennemerland) wordt er nauw samengewerkt met het Werkgevers Servicepunt (WSP) van de betreffende gemeentes. Als er geen kandidaten reageren op onze interne vacatures, dan worden deze in veel gevallen uitgezet bij het WSP. Op deze manier krijgen kandidaten vanuit de Bijstand, WW of WIA ook een kans hebben om weer aan het werk te gaan bij SRO. In de regio Eemland hebben wij in 2017 2 nieuwe collega's mogen verwelkomen die zijn binnengekomen via het WSP. In de regio Kennemerland waren dat er net zoveel.

In de regio Kennemerland is in juni 2016 het project "Sport Raak naar Werk" van start gegaan. Dit project heeft als doel om mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt begeleid een stap dichters naar betaald werk te brengen. Dit project is in 2016 opgezet in samenwerking met Agros, SRO en een aantal verenigingen op sportcomplex Pim Mulier. Het team van kandidaten, onder begeleiding van een jobcoach van Agros, pakken taken op waar verenigingen en SRO niet dagelijks aan toekomen. Te denken valt aan onkruid verwijderen met onze waterkoker, sportvelden schoonhouden en kleine reparatiewerkzaamheden. De kandidaten leren (weer) om te gaan met de verplichting die werk met zich meebrengt en komen hierdoor weer in een arbeidsritme. Daarnaast dragen zij bij aan een net en schoon sportpark. In 2017 is het succes niet onopgemerkt gebleven. Het werkgebied is inmiddels vergroot. De kandidaten komen nu ook op de overige sportparken in Haarlem om klussen voor SRO of verenigingen te verrichten. Ze hebben ook meegeholpen om zwembad de Houtvaart schoon te houden. In 2017 zijn er 37 kandidaten geplaatst, hiervan zijn er 17 doorgestroomd naar betaalde arbeid. Gemiddeld genomen heeft iedere kandidaat in 2017 272,5 uur besteed aan dit mooie project. Dit project wordt in 2018 voortgezet.

Dit project sluit aan bij de Participatiewet, waarmee het kabinet meer mensen met een ziekte of handicap aan het werk wil krijgen. SRO werkt nog steeds samen met organisaties als Amerpoort, Jobstap en Amfors in de regio Eemland en met Pasmach en Agros in de regio Kennemerland om ons gezamenlijk in te zetten voor deze maatschappelijke bijdrage.

Groei en samenwerking

Eind 2017 is samen met de gemeente Zeist, in een joint-venture constructie, de SRO Zeist BV opgericht, ten behoeve van de exploitatie van Zwembad Dijnslburg. Bij aanvang van de exploitatie, januari 2018, zullen de medewerkers van zwembad Dijnslburg bij SRO Zeist BV in dienst komen. SRO heeft ook in 2017 op HR vlak diensten geleverd aan collega sportbedrijven. Daarnaast is een salarisadministratie overgenomen met ingang van 2018 van een zwembad.

Arbo zaken

Er zijn diverse werkplek onderzoeken gedaan, van het werkplekonderzoek op Onze Lieve Vrouwen toren zijn de voorgestelde aanpassingen inmiddels in opdracht gezet.

Zitten is het nieuwe roken. Om dit af te wisselen zijn er meerdere sta/zit elementen aangeschaft. Dit creëert de mogelijkheid om op een dynamische manier je werk te kunnen uitvoeren. Na een proefplaatsing heeft een aantal elementen een definitieve plek gekregen.

Ten behoeve van de Risico Inventarisatie en Evaluatie zijn er diverse technische rondgangen gehouden waarbij de geconstateerde tekortkomingen van de vorige keer zijn gecontroleerd.

Er is een oriënterend overleg geweest tussen de verschillende VERMO organisaties om te peilen of een Arbowerkgroep voor de CAO VERMO een mogelijkheid zou zijn, de eerste reacties zijn positief.

Trainingen EHBO, BHV en AED's

In 2017 zijn er 40 trainingen gegeven, waarvan 25 eerste hulp trainingen en 20 BHV trainingen. Het aantal cursisten die een opleiding BHV en/of EH hebben gevolgd zijn 220 medewerkers. Tijdens de BHV trainingen is aandacht besteed aan de nieuwe Arbowetgeving. Bij de eerste hulp trainingen zijn er "kiss of live (met SRO logo) uitgedeeld, deze geven extra bescherming bij het uitvoeren van mond op mond beademing tijdens het reanimeren.

AED's worden ieder jaar gecontroleerd. Waar nodig zijn ze voorzien van een nieuwe batterij en elektroden. Verschillende AED's zijn door technische mankementen vervangen, aangezien ze nu 10 jaar in gebruik zijn is de verwachting is dat er meerdere zullen volgen.

Risicomanagement

Een goede beheersing van risico's en benutting van kansen zijn cruciaal voor het creëren van waarde voor de stakeholders van SRO.

Risicobeheersing is een integraal onderdeel van onze dagelijkse bedrijfsvoering. Kansen en bedreigingen worden tijdig geïdentificeerd en beheerst binnen onze risicotolerantie. We hanteren het beleid dat de continuïteit van de bedrijfsvoering moet worden gewaarborgd met een gezonde balans tussen risico en rendement.

Dit zien we terug in de wijze waarop we met de verschillende soorten risico's omgaan. Voor de operationele risico's wordt een beperkte risicoacceptatie gehanteerd. Als het gaat om financiële risico's staan we voor een stabiel financieel beleid met minimale en goed beheersbare risico's. Op het gebied van compliance met wet- en regelgeving hanteren wij een zerotolerancebeleid. Waar nodig en mogelijk hebben we adequate verzekeringen afgesloten om een mogelijke impact van die risico's te beperken.

We volgen de externe wet- en regelgeving. Daarnaast hanteren we interne richtlijnen zoals onze gedragscode, onze kernwaarden, de klokkenluidersregeling etc. Gezamenlijk vormen deze richtlijnen de beheersingskaders waarbinnen we onze doelen willen verwezenlijken. De actuele regelingen zijn beschikbaar voor al onze medewerkers. Bij indiensttreding worden deze kaders aangeboden aan nieuwe medewerkers

In de planning- en controlcyclus worden de operationele en financiële parameters nauwkeurig gevolgd en waar nodig wordt bijgestuurd om de risico's te mitigeren. In aanvulling op de maandelijkse planning- en controlcyclus worden in het vierde kwartaal de verwachtingen voor het opvolgende jaar vastgesteld, op basis van toekomstgerichte macro-economische trends, branchespecifieke informatie en de maandelijkse operationele en financiële rapportages, gevolgd door een aantal forecast-momenten gedurende het boekjaar. De rapportages worden aangepast bij een gewijzigde managementinformatiebehoefte, waardoor effectieve sturing mogelijk blijft.

De directie is verantwoordelijk voor de opzet, het bestaan en de werking van de systemen voor risicobeheersing en -controle en legt hierover periodiek verantwoording af aan de Raad van Commissarissen. Dit vormt de basis voor het toezicht door de Raad van Commissarissen op de kwaliteit van de systemen voor risicobeheersing en -controle. Tevens doet de externe accountant in zijn jaarlijkse management letter verslag van de uitkomsten van zijn werkzaamheden ten aanzien van de interne beheersing bij SRO.

Uit de risicosimulatie blijkt dat het weerstandsvermogen van NV SRO voor 2017 matig is. In de komende jaren stijgt de het groepsvermogen tot € 9.160K eind 2022, rekening houdend met VPB en jaarlijkse gewenste dividenduitkering ad € 400K. Afhankelijk van het voordoen van risico's en de jaarlijkse dotatie van het resultaat aan het groepsvermogen zal niet direct aan de norm voor het weerstandsvermogen worden voldaan. In totaal zijn er 14 risico's onderkend, waarbij het risico Elleboogkerk een relatief grote impact heeft op het weerstandsvermogen. Periodiek zullen wij middels de risk management tool van Naris het weerstandvermogen en het risicoprofiel monitoren en eventueel aanpassen.

- **Vooruitzichten**

Het jaar 2018 zien wij met vertrouwen tegemoet. Wij verwachten een licht lagere omzet en resultaat dan in 2017 maar voldoende winst om de jaarlijkse dividenduitkering te doen. De verwachtingen voor veel van onze activiteiten zijn goed en we blijven vernieuwen om onze opdrachtgevers en aandeelhouders te kunnen bedienen. Wij bedanken alle stakeholders – onze medewerkers, onze klanten, onze aandeelhouders en al onze andere relaties – voor hun bijdrage aan het succes van SRO, niet enkel in 2017 maar in alle jaren vanaf onze oprichting tot heden en ook in de nabije toekomst.

M.J. van Vilsteren MBA
Directeur Operations

drs. M.C. Bloemsma RA
Financieel Directeur

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017

(in duizenden euro's)

1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(voor resultaatbestemming)

		<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2016</u>
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	(1)	6.911	5.978
Financiële vaste activa	(2)	<u>461</u>	<u>483</u>
		7.372	6.461
Vlottende activa			
Vorraden		105	82
Onderhanden projecten	(3)	978	1.703
Vorderingen	(4)	4.498	3.922
Liquide middelen	(5)	<u>8.826</u>	<u>9.181</u>
		14.407	14.888
		<u>21.779</u>	<u>21.349</u>

		<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2016</u>
PASSIVA			
Groepsvermogen	(6)		
Eigen vermogen		8.346	8.179
Aandeel van derden in het groepsvermogen		<u>104</u>	<u>10</u>
		8.450	8.189
Voorzieningen	(7)	6.983	6.948
Kortlopende schulden	(8)	6.346	6.212
		<u>21.779</u>	<u>21.349</u>

2 GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2017

		2017	2016
		<hr/>	<hr/>
Netto-omzet	(9)	26.581	28.566
Wijzigingen in voorraden en onderhanden projecten		-190	-393
Overige bedrijfsopbrengsten	(10)	12.509	12.497
Som van de bedrijfsopbrengsten		<hr/> 38.900	<hr/> 40.670
Kosten			
Kosten projecten		5.107	6.180
Kosten exploitatie en andere externe kosten		14.098	14.615
Personeelskosten	(11)	16.542	16.920
Afschrijvingen	(12)	858	1.005
Algemene beheerskosten		1.551	1.379
Som van de bedrijfskosten		<hr/> 38.156	<hr/> 40.099
Bedrijfsresultaat		<hr/> 744	<hr/> 571
Financiële baten en lasten		<hr/> 2	<hr/> 17
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		746	588
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(13)	-165	-133
Belastinglatentie	(14)	-20	448
Aandeel van derden in het groepsresultaat	(15)	7	-
Resultaat na belastingen		<hr/> <hr/> 568	<hr/> <hr/> 903

* NV SRO is vanaf boekjaar 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT 2017

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2017	2016
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	743	571
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	858	1.005
Mutatie voorzieningen	36	-196
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie voorraden	-23	6
Mutatie onderhanden projecten	725	29
Mutatie vorderingen	-576	-129
Mutatie kortlopende schulden	133	-562
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.896	724
Rentebaten	2	17
Vennootschapsbelasting	-165	-133
Mutatie belastinglatentie	-20	448
Aandeel van derden in het groepsresultaat	7	-
	-176	332
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.720	1.056
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa	-1.823	-657
Desinvesteringen materiële vaste activa	32	21
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.791	-636
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename overige vorderingen	-	-431
Afname overige vorderingen	23	-
Betaalbaar gesteld dividend	-400	-400
Mutatie aandeel derden	93	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-284	-831
Netto kasstroom	-355	-411

4 GECONSOLIDEERDE GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Oprichting en activiteiten

NV SRO (geregistreerd onder KvK-nummer 31047474), statutair gevestigd te Amersfoort, heeft tot doel het verrichten van werkzaamheden, verlenen van diensten en adviezen, beheren en exploiteren van voorzieningen voor sport, onderwijs en welzijn.

Vestigingsadres

NV SRO (geregistreerd onder KvK-nummer 31047474) is feitelijk gevestigd op Soesterweg 556 te Amersfoort.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen de financiële gegevens van de vennootschap en haar groepsmaatschappijen per 31 december van het boekjaar. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend. De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden integraal volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling vastgesteld.

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de NV SRO en haar groepsmaatschappijen:

- 1 SRO Amersfoort B.V. (100% deelneming) gevestigd te Amersfoort;
- 1 SRO Bunschoten B.V. (100% deelneming) gevestigd te Amersfoort;
- 1 SRO Nijkerk B.V. (100% deelneming) gevestigd te Amersfoort;
- 1 SRO Services B.V. (100% deelneming) gevestigd te Amersfoort;
- 1 SRO Leusden B.V. (100% deelneming) gevestigd te Amersfoort;
- 1 SRO Vastgoed B.V. (100% deelneming) gevestigd te Amersfoort;
- 1 SRO Kennemerland B.V. (100% deelneming) gevestigd te Amersfoort;
- 1 SRO Zandvoort B.V. (51% deelneming) gevestigd te Zandvoort.
- 1 SRO Zeist B.V. (50% deelneming) gevestigd te Amersfoort;

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De geconsolideerde jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.

Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn daar waar nodig aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

(in duizenden euro's)

Pensioenen

Pensioenverplichtingen

De gehanteerde pensioenregelingen van de vennootschap en haar geconsolideerde maatschappijen zijn toegezegde pensioenregelingen die zijn ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds. De pensioenlasten en -verplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Onder een toegezegde pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basis premies betaald door de instelling. De pensioenregeling bij het ABP / Pensioenfonds Recreatie is een middelloonregeling.

Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. De kosten voor indexaties zijn verdisconteerd in de jaarlijkse premie.

Ultimo 2017 waren er voor de groep geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de prijzen. Wanneer de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% vindt er geen indexatie plaats. De beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP per 31 december 2017 is 101,5%. Zolang de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% worden de pensioenen van de werknemers niet geïndexeerd, tussen de 110 - 125% vindt een gedeeltelijke indexering van de pensioenen plaats. Vanaf een beleidsdekkingsgraad van 125% is volledige indexatie mogelijk (en vindt eventueel een na-indexatie plaats).

Recreatie: De kosten voor indexaties worden door het Pensioenfonds Recreatie uit beleggingsrendementen gefinancierd.

Het Pensioenfonds Recreatie probeert jaarlijks de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de prijzen. De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds Recreatie bedroeg per 31 december 2017 98,5%. Zolang de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% worden de pensioenen van de werknemers niet geïndexeerd, tussen de 110 - 125,7% vindt een gedeeltelijke indexering van de pensioenen plaats. Vanaf een beleidsdekkingsgraad van 125,7% is indexatie mogelijk (en vindt eventueel een inhaaltoeslag plaats en herstel van kortingen).

Oordelen en schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de ondernemingsleiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigen vermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering van het eigen vermogen gebracht als onderdeel van de winstverdeling.

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder de schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs) verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijving is lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur rekening houdend met de restwaarde. In de waardering zijn geen herstelkosten begrepen.

De vooruitbetaling op materiële vaste activa betreft de voorbereidingskosten op de duurzaamheidsinvesteringen die in 2018 gaan plaatsvinden.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin de vennootschap invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden tegen de nettovermogenswaarde gewaardeerd. Overeenkomstig deze methode worden de deelnemingen in de balans opgenomen tegen het aandeel van de vennootschap in de nettovermogenswaarde vermeerderd met haar aandeel in de resultaten van de deelnemingen vanaf het moment van verwerving, bepaald volgens de grondslagen zoals vermeld in deze jaarrekening. In de winst en verliesrekening wordt het aandeel van de vennootschap in het resultaat van de deelnemingen opgenomen.

Onder de financiële vaste activa zijn actieve belastinglatenties opgenomen, indien en voor zover het waarschijnlijk is dat realisatie van de belastingclaim te zijner tijd zal kunnen plaatsvinden. Deze actieve latenties zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en hebben overwegend een langlopend karakter.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

(in duizenden euro's)

Vorraden

Vorraden grond- en hulpstoffen, gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs dan wel de lagere opbrengstwaarde.

Onderhanden projecten

De onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectkosten vermeerderd met de winst die aan dat deel van het project waarvoor prestaties zijn verricht is toe te rekenen ('percentage of completion'- methode), indien deze winst op verantwoorde wijze bepaald kan worden en verminderd met verwerkte verliezen en gedeclareerde termijnen. Als de winst niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, wordt de winst geheel verantwoord in het boekjaar waarin het project wordt opgeleverd respectievelijk voltooid ('percentage of completion with zero profit'- methode).

De projectkosten omvatten de direct op het project betrekking hebbende kosten. De mate waarin de prestaties zijn verricht is bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten.

Onderhanden projecten waarvan het saldo een debetstand vertoont, worden gepresenteerd onder de vlottende activa. Onderhanden projecten waarvan het saldo een creditstand vertoont, worden gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op basis van reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, voor zover nodig onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en er zijn geen vreemde valuta aanwezig.

Aandeel van derden in het groepsvermogen

Het aandeel van derden in het groepsvermogen betreft het minderheidsbelang van derden in het eigen vermogen van geconsolideerde maatschappijen. Het aandeel van derden in het resultaat van geconsolideerde maatschappijen wordt in de winst-en-verliesrekening in mindering gebracht op het groepsresultaat.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige voorzieningen

Groot onderhoud gebouwen

De voorzieningen voor groot onderhoud zijn opgenomen op basis van conditie gestuurd onderhoud volgens de NEN 2767. Om de fluctuerende uitgaven te egaliseren wordt jaarlijks een vast bedrag toegevoegd aan de voorziening. De jaarlijkse uitgaven voor het verrichte groot onderhoud worden onttrokken aan de voorziening.

(in duizenden euro's)

Personeelsregelingen

De voorziening personeelsregelingen is gevormd in verband met jubileumaanspraken voortkomend uit de CAO-afspraken, aanspraken uit spaarovereenkomsten en aanspraken van oud-medewerkers.

Voorziening Indexatieverplichtingen pensioenen

De Voorziening Indexatieverplichtingen pensioenen is gevormd in verband met toekomstige toeslagverplichtingen met betrekking tot opgebouwde pensioenrechten bij Centraal Beheer Achmea (tot en met 31 december 2009 was sprake van een eigen pensioenregeling bij Centraal Beheer Achmea).

Langlopende schulden

De kortlopende schulden worden in de balans bij de eerste verwerking gewaardeerd op basis van reële waarde en vervolgens op geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

(in duizenden euro's)

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de netto-omzet en de kosten en andere lasten van het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Netto-omzet

Algemeen

Onder netto omzet wordt verstaan de opbrengst uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Verkoop van goederen

Opbrengst uit verkoop van goederen wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt als alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's met betrekking tot de goederen die zijn overgedragen aan de koper, mits het bedrag van de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden bepaald en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is.

Verlenen van diensten

Indien het resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kan worden geschat en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is, wordt de opbrengst met betrekking tot die dienst verwerkt naar rato van de verrichte prestaties.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd.

Kosten algemeen

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Software wordt in het jaar van aanschaf ten laste van het resultaat gebracht.

Financiële baten en lasten

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de winst-en-verliesrekening verwerkt rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd worden.

(in duizenden euro's)

Aandeel in het resultaat van deelnemingen

Als resultaat van deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, wordt opgenomen het aan de vennootschap toekomende aandeel in het resultaat van deze deelnemingen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de bij NV SRO geldende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties (indien van toepassing) slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET GECONSOLIDEERD KASTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en de kortlopende schulden aan kredietinstellingen.

5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
1. Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	2.991	3.012
Andere vaste bedrijfsmiddelen	3.907	2.966
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	14	-
	<u>6.912</u>	<u>5.978</u>

	<u>Bedrijfs- gebouwen en -terreinen</u>	<u>Andere vaste bedrijfs- middelen</u>	<u>Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering en vooruit- betaald op materiële vaste activa</u>	<u>Totaal</u>
<i>Boekwaarde per 1 januari 2017</i>				
Aanschaffingswaarde	3.870	12.468	-	16.339
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-858	-9.501	-	-10.359
	<u>3.012</u>	<u>2.967</u>	<u>-</u>	<u>5.980</u>
<i>Mutaties</i>				
Investerings	-	1.809	14	1.823
Desinvesteringen	-	-204	-	-204
Afschrijving desinvesteringen	-	172	-	172
Afschrijvingen	-21	-836	-	-858
	<u>-21</u>	<u>941</u>	<u>14</u>	<u>933</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2017</i>				
Aanschaffingswaarde	3.870	14.072	14	17.956
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-879	-10.166	-	-11.045
	<u>2.991</u>	<u>3.907</u>	<u>14</u>	<u>6.912</u>

(in duizenden euro's)

Afschrijvingspercentages

	%
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	3,33
Andere vaste bedrijfsmiddelen	2,5-33,33
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa	0

Op bedrijfsterreinen wordt niet afgeschreven.

Bedrijfswaarde

Het bedrijfsgebouw aan de Soesterweg te Amersfoort, eigendom van SRO Vastgoed B.V., is recent getaxeerd op een waarde in het economisch verkeer van € 2.100.000 tegenover een boekwaarde per 31 december 2017 van € 2.133.000. Het andere bedrijfsgebouw van SRO Vastgoed B.V. aan de Neonweg is recent getaxeerd op een waarde in het economisch verkeer van € 900.000 tegenover een boekwaarde per 31 december 2017 van € 207.000.

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
2. Financiële vaste activa		
Langlopende vorderingen	1	4
Latente belastingvorderingen	460	479
	<u>461</u>	<u>483</u>
	<u>2017</u>	<u>2016</u>

Latente belastingvorderingen

Stand per 1 januari	479	-
Mutatie boekjaar	-20	479
	<u>459</u>	<u>479</u>
	<u>459</u>	<u>479</u>
Stand per 31 december	<u>460</u>	<u>479</u>

(in duizenden euro's)

3. Onderhanden projecten

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Projectkosten	7.176	9.986
Gedeclareerde termijnen	-7.086	-9.570
Projectvoorzieningen	-195	-311
	<u>-105</u>	<u>105</u>
Projecten in uitvoering waarvan de geactiveerde kosten hoger zijn dan de gedeclareerde termijnen	978	1.703
Projecten in uitvoering waarvan de gedeclareerde termijnen hoger zijn dan de geactiveerde kosten	-1.083	-1.598
	<u>-105</u>	<u>105</u>

De winst van de onderhanden projecten is volgens de 'percentage of completion methode' verantwoord. Voor het bepalen van het percentage gereedheid is uitgegaan van de gerealiseerde kosten. De daling van de kosten en de termijnen komt door een lager incidenteel project volume.

4. Vorderingen

Handelsdebiteuren	1.664	1.395
Vorderingen op aandeelhouder(s)	2.462	2.124
Vennootschapsbelasting	6	-
Overige vorderingen en overlopende activa	366	403
	<u>4.498</u>	<u>3.922</u>

De vorderingen op de aandeelhouders, betreffen vorderingen op de gemeente Amersfoort en de gemeente Haarlem. Deze gemeenten zijn tevens opdrachtgever aan SRO. De transacties met deze verbonden partijen vinden plaats tegen normale marktprijzen dan wel betreffen verleende subsidies.

Handelsdebiteuren

Debiteuren	2.017	1.625
Voorziening dubieuze debiteuren	-353	-230
	<u>1.664</u>	<u>1.395</u>

(in duizenden euro's)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
<i>Voorziening dubieuze debiteuren</i>		
Stand per 1 januari	230	368
Dotatie	273	159
Onttrekking	-38	-15
Vrijval	-112	-282
Stand per 31 december	<u>353</u>	<u>230</u>
	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
 Overige vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen	115	233
Te ontvangen bedragen	251	170
	<u>366</u>	<u>403</u>

5. Liquide middelen

De NV SRO heeft een kredietfaciliteit bij de Rabobank ten bedrage van € 972.000. Naast hypothecaire zekerheid op het kantoorpand zijn ook de huurpenningen van het kantoorpand verpand aan de Rabobank en tevens de spaartegoeden tot een maximum bedrag van € 1.161.000.

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

(in duizenden euro's)

6. Groepsvermogen

Eigen vermogen

Voor een toelichting op het aandeel van de rechtspersoon in het groepsvermogen verwijzen wij u naar de toelichting op het eigen vermogen van de enkelvoudige balans op pagina 48 van dit rapport.

Aan de aandeelhouders wordt voorgesteld om de winst over 2017 ad € 567.513, € 400.000 uit te keren als dividend. In afwachting van de goedkeuring van dit voorstel door de algemene vergadering is dit voorstel nog niet in de jaarrekening verwerkt maar opgenomen onder de post onverdeelde winst.

7. Voorzieningen

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>		
Overige voorzieningen				
Groot onderhoud gebouwen	6.458	6.330		
Personeelsregelingen	405	498		
Indexatieverplichtingen pensioenen	120	120		
	<u>6.983</u>	<u>6.948</u>		
			Stand per 31 december 2017	
	Stand per 1 januari 2017	Dotatie	Onttrekking	<u>Stand per 31 december 2017</u>
Groot onderhoud gebouwen	6.330	2.578	-2.449	6.458
Personeelsregelingen	498	208	-301	405
Indexatieverplichtingen pensioenen	120	-	-	120
	<u>6.948</u>	<u>2.786</u>	<u>-2.750</u>	<u>6.983</u>

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
8. Kortlopende schulden		
Onderhanden projecten	1.083	1.598
Vooruitontvangen bedragen	739	653
Crediteuren	2.073	1.134
Vennootschapsbelasting	9	164
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	662	492
Schulden terzake van pensioenen	159	137
Overige schulden en overlopende passiva	1.620	2.034
	<u>6.345</u>	<u>6.212</u>
Alle schulden hebben een overwegend kortlopend karakter van aard.		
Vooruitontvangen bedragen		
Vooruitontvangen bedragen	650	565
Waarborgsommen	89	88
	<u>739</u>	<u>653</u>
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	40	-148
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	622	640
	<u>662</u>	<u>492</u>
Overige schulden en overlopende passiva		
Vakantiegeld en -dagen	867	864
Overlopende passiva	753	1.168
	<u>1.620</u>	<u>2.032</u>

(in duizenden euro's)

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Voorwaardelijke verplichtingen

Fiscale eenheid

De vennootschap maakt deel uit van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting en omzetbelasting van NV SRO; op grond daarvan is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.

De fiscale eenheid bestaat uit:

SRO Bunschoten B.V. te Amersfoort

SRO Leusden B.V. te Amersfoort

SRO Nijkerk B.V. te Amersfoort

SRO Services B.V. te Amersfoort

SRO Vastgoed B.V. te Amersfoort

SRO Amersfoort B.V. te Amersfoort

SRO Kennemerland B.V. te Amersfoort

SRO Zandvoort B.V. te Amersfoort

SRO Zandvoort maakt alleen deel uit van de fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

Niet verwerkte verplichtingen

Claims

Naar aanleiding van de brand in de Elleboogkerk in oktober 2007 is bij het gerechtshof Amsterdam een civiele procedure aanhangig waarin de rechtsvraag centraal staat of de vennootschap gehouden is om aan kunstverzekeraars de schade te vergoeden van in hoofdsom circa € 4,24 mio, te vermeerderen met rente en kosten, die door de kunstverzekeraars is uitgekeerd aan de eigenaars van de beschadigde kunstwerken. In eerste aanleg zijn door de rechtbank Utrecht bij eindvonnis van 13 juni 2013 de vorderingen van kunstverzekeraars afgewezen. De kunstverzekeraars hebben hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank Utrecht. De appelprocedure is aanhangig bij het gerechtshof Amsterdam. De zaak staat voor arrest.

Naar aanleiding van twee ongevallen, één in een zwembaden en één in een sporthal, is SRO aansprakelijk gesteld voor de gevolgen van deze ongevallen. De aansprakelijkheidsverzekeraar van de vennootschap voert hiertegen verweer.

(in duizenden euro's)

Financiële instrumenten

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten.

De financiële instrumenten van de groep dienen ter financiering van de operationele activiteiten van de groep of vloeien direct uit deze activiteiten voort. De groep handelt niet in financiële instrumenten.

De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van de groep zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het marktrisico en het renterisico.

Het beleid van de groep om deze risico's te beperken, luidt als volgt:

Valutarisico

Het valutarisico voor de groep is niet van toepassing.

Renterisico

Het renterisico bestaat met name uit de fluctuaties van de ontwikkelingen van de kortlopende rente.

Marktrisico

De gemeentelijke markten, die de groep bedient, gaan de komende jaren verder met het optimaliseren van contract afspraken. Gewijzigde contract afspraken kunnen zich vertalen in een afname van het activiteitsniveau van de groep.

Kredietrisico

De groep handelt met kredietwaardige partijen en heeft procedures om de kredietwaardigheid te bepalen. Tevens heeft de groep richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke partij te beperken. Bovendien bewaakt de groep voortdurend haar vorderingen en hanteert de groep een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de groep beperkt. Verder zijn er geen belangrijke concentraties van kredietrisico binnen de groep.

Liquiditeitsrisico

Het risico voor de groep dat toekomstige kasstromen verbonden aan een monetair financieel instrument fluctueren in omvang is minimaal, aangezien de langlopende vorderingen en schulden vastrentend zijn.

6 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2017

Gesegmenteerde informatie

Bedrijfssegmenten

	Amersfoort		Kennemerland		Overige		Totaal	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Netto-omzet	13.979	15.830	6.990	7.211	5.612	5.524	26.580	28.565
Wijzigingen in voorraden en onderhanden projecten	-173	-169	-131	94	113	-318	-190	-393
Overige bedrijfsopbrengsten	6.245	6.201	4.534	4.601	1.731	1.697	12.510	12.498
Opbrengsten	20.051	21.862	11.393	11.906	7.456	6.903	38.900	40.670
Kosten	19.684	21.351	11.002	11.902	7.461	6.829	38.147	40.082
Bedrijfsresultaat na belasting	367	511	391	4	-5	74	753	588
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-80	-133	-76	-	-9	-1	-165	-133
Belastinglatentie	-16	242	-24	81	20	125	-20	448
Resultaat	271	620	291	85	6	198	568	903

9. Netto-omzet

Onder de netto omzet worden verantwoord: de horeca opbrengsten, huren en pachten, opbrengsten zwemactiviteiten, overige inkomsten en de in het boekjaar gemaakte kosten en de winstneming op de projecten.

De netto-omzet is in 2017 ten opzichte van 2016 met 6,9% gedaald.

10. Overige bedrijfsopbrengsten

De in rekening gebrachte exploitatiebijdragen (subsidies) van de gemeenten Amersfoort, Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Haarlem worden hier verantwoord. De ontvangen subsidies worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt voor zover zij betrekking hebben op het boekjaar en de tegenprestatie ook in het boekjaar is uitgevoerd.

	2017	2016
11. Personeelskosten		
Lonen en salarissen	9.903	10.842
Sociale lasten	868	952
Pensioenlasten	1.156	1.088
Overige personeelskosten	4.615	4.038
	16.542	16.920

(in duizenden euro's)

Personeelsleden

Bij de groep waren gemiddeld in 2017 respectievelijk 2016 de volgende personen werkzaam in de volgende segmenten:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Onderverdeeld naar:		
Bedrijfssegment Amersfoort	99,36	106,28
Bedrijfssegment Kennemerland	59,23	65,87
Bedrijfssegment Overige	60,03	63,63
	<u>218,62</u>	<u>235,78</u>

12. Afschrijvingen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Afschrijvingen materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	21	258
Andere vaste bedrijfsmiddelen	837	747
	<u>858</u>	<u>1.005</u>

Huisvestingskosten

13. Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

Vennootschapsbelasting	<u>-165</u>	<u>-133</u>
------------------------	-------------	-------------

Buitengewoon resultaat

14. Belastinglatentie

Belastinglatentie	<u>-20</u>	<u>448</u>
-------------------	------------	------------

15. Aandeel van derden in het groepsresultaat

Aandeel derden SRO Zandvoort B.V.	<u>7</u>	<u>-</u>
-----------------------------------	----------	----------

7 OVERIGE TOELICHTING

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen plaatsgevonden welke hieronder vermeld moeten worden.

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016

De jaarrekening 2016 is vastgesteld in de algemene vergadering gehouden op 11 mei 2017. De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

Bestemming van de winst 2017

Aan de aandeelhouders wordt voorgesteld om van de winst over 2017 ad € 567.513, € 400.000 uit te keren als dividend. In afwachting van de goedkeuring van dit voorstel door de algemene vergadering is dit voorstel nog niet in de jaarrekening verwerkt maar opgenomen onder de post onverdeelde winst.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2017

8 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(voor winstbestemming)

		<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2016</u>
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	(16)	299	328
Financiële vaste activa	(17)	<u>6.895</u>	<u>7.191</u>
		7.194	7.519
Vlottende activa			
Vorderingen	(18)	388	413
Liquide middelen	(19)	<u>8.502</u>	<u>9.033</u>
		8.890	9.446
		<u>16.084</u>	<u>16.965</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Geplaatst kapitaal	(20)	61	61
Agio		1.964	1.964
Overige reserves		5.754	5.251
Onverdeelde winst		<u>568</u>	<u>903</u>
		8.347	8.179
Voorzieningen	(21)	38	225
Kortlopende schulden	(22)	7.699	8.561
		<u>16.084</u>	<u>16.965</u>

9 ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENINGOVER 2017

		2017	2016
		<hr/>	<hr/>
Netto-omzet	(23)	4.456	4.608
Som van de bedrijfsopbrengsten		<hr/> 4.456	<hr/> 4.608
Kosten			
Kosten exploitatie en andere externe kosten	(24)	2.073	2.089
Personeelskosten	(25)	2.642	2.680
Afschrijvingen		115	123
Som van de bedrijfskosten		<hr/> 4.830	<hr/> 4.892
Bedrijfsresultaat		<hr/> -374	<hr/> -284
Financiële baten en lasten	(26)	75	83
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(27)	63	57
		<hr/> -236	<hr/> -144
Aandeel in het resultaat van deelnemingen	(28)	784	1.125
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		<hr/> 548	<hr/> 981
Belastinglatentie	(29)	20	-78
Resultaat na belastingen		<hr/> <hr/> 568	<hr/> <hr/> 903

** NV SRO is vanaf boekjaar 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.*

10 ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede de toelichting op de onderscheidende activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niets anders wordt vermeld.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van NV SRO.

11 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
16. Materiële vaste activa		
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>299</u>	<u>328</u>
		<u>Andere vaste bedrijfs- middelen</u>
<i>Boekwaarde per 1 januari 2017</i>		
Aanschaffingswaarde		1.493
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		<u>-1.165</u>
		<u>328</u>
<i>Mutaties</i>		
Investeringsen		86
Afschrijvingen		<u>-115</u>
		<u>-29</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2017</i>		
Aanschaffingswaarde		1.579
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		<u>-1.280</u>
		<u>299</u>
<i>Afschrijvingspercentages</i>		%
Andere vaste bedrijfsmiddelen		2,5-33,33
	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
17. Financiële vaste activa		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	5.557	5.713
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1.370	1.530
Latente belastingvorderingen	-32	-52
	<u>6.895</u>	<u>7.191</u>

(in duizenden euro's)

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		
SRO Bunschoten B.V. te Amersfoort	202	202
SRO Leusden B.V. te Amersfoort	-4	52
SRO Nijkerk B.V. te Amersfoort	44	173
SRO Services B.V. te Amersfoort	1.283	1.167
SRO Vastgoed B.V. te Amersfoort	301	422
SRO Amersfoort B.V. te Amersfoort	1.396	1.745
SRO Kennemerland B.V. te Amersfoort	2.231	1.941
SRO Zandvoort B.V. te Amersfoort	4	11
SRO Zeist B.V. te Amersfoort	100	-
	<u>5.557</u>	<u>5.713</u>

	<u>Stand per 1 januari 2017</u>	<u>Resultaat boekjaar</u>	<u>Investeren en des-investeringen</u>	<u>Dividend</u>	<u>Stand per 31 december 2017</u>
SRO Bunschoten B.V.	202	24	-	-24	202
SRO Leusden B.V.	52	-22	-	-34	-4
SRO Nijkerk B.V.	173	-58	-	-72	44
SRO Services B.V.	1.167	127	-	-12	1.283
SRO Vastgoed B.V.	422	157	-	-279	301
SRO Amersfoort B.V.	1.745	272	-	-619	1.395
SRO Kennemerland B.V.	1.941	291	-	-	2.232
SRO Zandvoort B.V.	11	-7	-	-	4
SRO Zeist B.V.	-	-	100	-	100
	<u>5.713</u>	<u>784</u>	<u>100</u>	<u>-1.040</u>	<u>5.557</u>

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
<i>Latente belastingvorderingen</i>		
Stand per 1 januari	-52	-
Mutatie boekjaar	20	-52
Stand per 31 december	<u>-32</u>	<u>-52</u>

(in duizenden euro's)

18. Vorderingen

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Een specificatie van de vorderingen volgt hieronder:		
Handelsdebiteuren	3	-
Vennootschapsbelasting	224	32
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	41	149
Overige vorderingen en overlopende activa	120	232
	<u>388</u>	<u>413</u>

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting dit jaar	<u>224</u>	<u>32</u>
---------------------------------	------------	-----------

Betreft de voorlopige aanslag van de fiscale eenheid ad € 162 en de vordering van de werkmaatschappij per ultimo boekjaar.

Overige vorderingen en overlopende activa

Overige vorderingen en overlopende activa	<u>120</u>	<u>232</u>
---	------------	------------

Overige vorderingen betreffen met name de vooruitbetaalde onderhouds- en licentie kosten van (ict) apparatuur.

19. Liquide middelen

Rekening-courant Rabobank	<u>8.502</u>	<u>9.034</u>
---------------------------	--------------	--------------

De NV SRO heeft een kredietfaciliteit bij de Rabobank ten bedrage van € 972.000. Naast hypothecaire zekerheid op het kantoorpand zijn ook de huurpenningen van het kantoorpand verpand aan de Rabobank en tevens de spaartegoeden tot een maximum bedrag van € 1.161.000.

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

20. Eigen vermogen

	Geplaatst kapitaal	Agio	Overige reserves	Onverdeelde winst	Totaal
Stand per 1 januari 2017	61	1.964	5.252	903	8.179
Onverdeeld resultaat boekjaar	-	-	-	568	568
Verdeeld resultaat voorgaand boekjaar	-	-	903	-903	-
Betaalbaar gesteld dividend	-	-	-400	-	-400
Stand per 31 december 2017	<u>61</u>	<u>1.964</u>	<u>5.755</u>	<u>568</u>	<u>8.347</u>

Aan de aandeelhouders wordt voorgesteld om van de winst over 2017 ad € 567.513, € 400.000 uit te keren als dividend. In afwachting van de goedkeuring van dit voorstel door de algemene vergadering is dit voorstel nog niet in de jaarrekening verwerkt maar opgenomen onder de post onverdeelde winst.

	31-12-2017	31-12-2016
Geplaatst kapitaal		
Geplaatst en volgestort zijn 60.505 gewone aandelen nominaal € 1,00	<u>61</u>	<u>61</u>

Het geplaatst maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 225.000. De geamortiseerde kostprijs per aandeel is € 1,00. De gemeente Amersfoort en de gemeente Haarlem hebben ieder 30.252 aandelen plus de helft van 1 aandeel. Het geplaatste en volgestorte kapitaal bedraagt ultimo 2017 € 60.505.

	2017	2016
Overige reserves		
Stand per 1 januari	5.252	4.982
Resultaatbestemming voorgaand boekjaar	903	670
Betaalbaar gesteld dividend	-400	-400
Stand per 31 december	<u>5.755</u>	<u>5.252</u>

21. Voorzieningen

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
Overige voorzieningen		
Personeelsregelingen	<u>38</u>	<u>225</u>

	<u>Stand per 1 januari 2017</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Stand per 31 december 2017</u>
Personeelsregelingen	<u>225</u>	<u>13</u>	<u>-199</u>	<u>38</u>

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
22. Kortlopende schulden		
Vooruitontvangen bedragen	27	51
Crediteuren	1.140	657
Schulden aan groepsmaatschappijen	5.850	7.205
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	146	130
Schulden terzake van pensioenen	27	26
Overige schulden en overlopende passiva	509	491
	<u>7.699</u>	<u>8.560</u>

De post Schulden aan groepsmaatschappijen heeft betrekking op het gecentraliseerde betalingsverkeer van alle werkmaatschappijen dat loopt over de NV SRO.

De post Overige schulden en overlopende passiva bevat met name nog te ontvangen facturen inzake kosten voor licenties, automatisering, advies en accountant.

Overige schulden en overlopende passiva

Vakantiegeld en -dagen	219	162
Overlopende passiva	290	329
	<u>509</u>	<u>491</u>

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN EN ACTIVA

Voorwaardelijke verplichtingen

Fiscale eenheid

De vennootschap maakt deel uit van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting en omzetbelasting van NV SRO; op grond daarvan is de vennootschap hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de fiscale eenheid als geheel.

De fiscale eenheid bestaat uit:

SRO Bunschoten B.V. te Amersfoort

SRO Leusden B.V. te Amersfoort

SRO Nijkerk B.V. te Amersfoort

SRO Services B.V. te Amersfoort

SRO Vastgoed B.V. te Amersfoort

SRO Amersfoort B.V. te Amersfoort

SRO Kennemerland B.V. te Amersfoort

SRO Zandvoort B.V. te Amersfoort

SRO Zandvoort maakt alleen deel uit van de fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

(in duizenden euro's)

12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2017

23. Netto-omzet

Onder de netto omzet worden verantwoord de projectopbrengsten en de diensten aan andere groepsmaatschappijen.

De netto-omzet is in 2017 ten opzichte van 2016 met 3,3% gedaald.

24. Kosten exploitatie en andere externe kosten

Hier worden de kosten verantwoord van de uitbestede werkzaamheden zoals: huren, energie, inkoop materialen, verzekeringen, belastingen en heffingen.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
25. Personeelskosten		
Lonen en salarissen	1.875	1.870
Sociale lasten	111	109
Pensioenlasten	242	216
Overige personeelskosten	414	485
	<u>2.642</u>	<u>2.680</u>

Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en commissarissen

De bezoldiging aan (voormalige) bestuurders (inclusief pensioenpremies) over 2017 bedraagt € 301.786 (2016: € 151.105) en aan commissarissen € 38.545 (2016: € 34.630).

Personeelsleden

Bij de vennootschap waren in 2017 gemiddeld 27,55 personeelsleden werkzaam, berekend op fulltimebasis (2016: 28,86).

26. Financiële baten en lasten

Deze post heeft betrekking op de rentevergoeding door de bankier aan de vennootschap.

27. Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

Vennootschapsbelasting	<u>63</u>	<u>57</u>
------------------------	-----------	-----------

(in duizenden euro's)

28. Aandeel in het resultaat van deelnemingen

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Aandeel resultaat SRO Bunschoten B.V.	24	24
Aandeel resultaat SRO Leusden B.V.	-22	34
Aandeel resultaat SRO Nijkerk B.V.	-58	72
Aandeel resultaat SRO Services B.V.	128	11
Aandeel resultaat SRO Vastgoed B.V.	157	279
Aandeel resultaat SRO Amersfoort B.V.	271	620
Aandeel resultaat SRO Kennemerland B.V.	291	85
Aandeel resultaat SRO Zandvoort B.V.	-7	-
	<u>784</u>	<u>1.125</u>

Buitengewoon resultaat

29. Belastinglatentie

Belastinglatentie	<u>20</u>	<u>-78</u>
-------------------	-----------	------------

SRO is met ingang van 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De bedrijfseconomische en fiscale boekwaarde wijken af van elkaar. In 2016 is de vorming van de actieve belastinglatentie verantwoord en in de volgende jaren de mutatie op deze latentie.

Accountantshonoraria

Met ingang van het boekjaar 2016 verricht BDO Audit & Assurance B.V. het onderzoek naar de jaarrekening. De in het boekjaar ontvangen facturen voor de externe accountant en de accountantsorganisatie, genoemd in artikel 1, eerste lid, onder a en e, van de Wet toezicht accountantsorganisaties, zijn als volgt:

Onderzoek van de jaarrekening	87	67
Andere controleopdrachten	6	15
	<u>93</u>	<u>82</u>

Op fiscaal terrein wordt ondersteuning verleend door EY belasting adviseurs, deze vergoeding is niet opgenomen in bovenstaand overzicht.

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

1 Statutaire regeling winstbestemming

De winstbestemming vindt plaats in overeenstemming met artikel 21 van de statuten. Daarin wordt bepaald dat de winst, zoals die blijkt uit de vastgestelde winst-en-verliesrekening, geheel ter beschikking staat van de aandeelhouders.

2 Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2016

De jaarrekening 2016 is vastgesteld in de algemene vergadering gehouden op 11 mei 2017. De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

3 Voorstel bestemming resultaat 2017

Aan de aandeelhouders wordt voorgesteld om van de winst over 2017 ad € 567.513, € 400.000 uit te keren als dividend. In afwachting van de goedkeuring van dit voorstel door de algemene vergadering is dit voorstel nog niet in de jaarrekening verwerkt maar opgenomen onder de post onverdeelde winst.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders van N.V. Sport, Recreatie en Onderwijsvoorzieningen (SRO)

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van N.V. Sport, Recreatie en Sportvoorzieningen (SRO) (hierna: N.V. SRO) te Amersfoort gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: 1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017; 2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017; en 3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.	Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. SRO op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van N.V. SRO zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens op pagina 55 in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de met governance belaste personen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De met governance belaste personen zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 25 april 2018

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

R.W.A. Eradus RA
